

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 10/2014-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. januára 2014 predbežne prerokoval sťažnosť M. K., zastúpenej advokátom JUDr. Mgr. Štefanom Buchom, Námestie M. R. Štefánika 1, Žilina, vo veci namietaného porušenia čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 M Cdo 30/2012 zo 17. októbra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. decembra 2013 doručená sťažnosť M. K., (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. Mgr. Štefanom Buchom, Námestie M. R. Štefánika 1, Žilina, vo veci namietaného porušenia čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a

základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 M Cdo 30/2012 zo 17. októbra 2013 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“ alebo „napadnuté uznesenie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa ako žalobkyňa svojou žalobou podanou Okresnému súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) domáhala proti Obvodnému stavebnému bytovému družstvu Žilina (ďalej len „žalovaný“) a A. V. (predtým S.; ďalej len žalovaná, spolu ďalej len „žalovaní“) určenia, že ňou označená nehnuteľnosť patrí do dedičstva po M. Š.–U.

Okresný súd rozsudkom č. k. 14 C 20/2005-330 z 29. júna 2010 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) zamietol žalobu sťažovateľky v časti smerujúcej proti žalovanej a zastavil konanie v časti smerujúcej proti žalovanému, a to na základe späťvzatia žaloby v tejto časti. Okresný súd súčasne vyslovil, že o trovách konania rozhodne samostatným uznesením. Na odvolanie sťažovateľky Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 10 Co 264/2010 z 21. októbra 2010 potvrdil rozsudok okresného súdu.

Okresný súd o trovách konania rozhodol uznesením č. k. 14 C 20/2005-369 z 8. júna 2011 (ďalej len „uznesenie okresného súdu o trovách konania“) tak, že sťažovateľku zaviazal na náhradu trov konania žalovaných spolu v sume 1 635,02 €. Dôvody rozhodnutia okresného súdu zhrnul najvyšší súd v napadnutom uznesení a uviedol, že okresný súd *„Pri rozhodovaní o trovách konania vo vzťahu k žalovanému 1/ vychádzal z § 146 ods. 2 veta prvá O. s. p. a vo vzťahu k žalovanej 2/ z § 142 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 150 O. s. p. a priznal žalovaným 1/2 im prislúchajúcej náhrady, keď zohľadnil dôvody osobitného zreteľa na strane žalobkyne – nepriaznivú sociálnu situáciu, berúc do úvahy aj skutočnosť, že žalobkyňa spor sama vyvolala, viackrát zapríčinila odročenie pojednávania, čím spôsobila predĺženie konania a nárast trov na strane žalovaných“*.

Krajský súd na odvolanie všetkých účastníkov uznesením sp. zn. 9 Co 296/2011 z 29. septembra 2011 (ďalej len „uznesenie krajského súdu o trovách konania“) zmenil uznesenie okresného súdu o trovách konania tak, že náhradu trov prvostupňového konania žalovaným nepriznal a žiadnemu z účastníkov nepriznal ani náhradu trov odvolacieho

konania. Dôvody rozhodnutia krajského súdu zhrnul najvyšší súd v napadnutom uznesení a uviedol, že krajský súd sa stotožnil *«so záverom súdu prvého stupňa, pokiaľ pri skúmaní existencie podmienok hodných osobitného zreteľa z hľadiska § 150 O. s. p. dospel k záveru, že na strane žalobkyne vzhľadom k jej sociálnym a zdravotným pomerom je daný dôvod v danom zákonom ustanovení uvedený. Odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa však pri rozhodovaní o náhrade trov konania zvažoval aj pomery na strane žalovaných z hľadiska toho, či nepriznanie trov (aj čiastočné) môže mať dopad na osobné, prípadne majetkové pomery žalovaných 1/ a 2/. Pri tomto posudzovaní zohľadnil, že žalovaný 1/ je právnickou osobou, ktorého spočiatku zastupovala JUDr. Bojmírová a až neskôr sa nechal zastupovať advokátkou JUDr. Šurinovou, ktorá reálne žiadne úkony nevykonávala a preniesla zastupovanie na Advokátsku kanceláriu JUDr. Pavol Kuric, JUDr. Andrea Sunik, s. r. o., so sídlom v Žiline, Dolný Val č. 11, ktorú poverila zastupovaním v konaní aj žalovaná 2/. Pokiaľ ide o žalovanú 2/ poukázala na to, že vykonáva povolanie advokáta a že je neúčelné, aby ju v konaní „zastupovala vlastná advokátska kancelária a za zastupovanie si účtovala trovy v zmysle jednotlivých úkonov, ktoré v niektorých prípadoch vykonávala sama“.* Vzhľadom na uvedené bol odvolací súd tohto názoru, že je daný dôvod v zmysle § 150 O. s. p. nepriznať žalovaným žiadnu náhradu trov konania, pričom takýmto spôsobom nebude zasiahnuté do ich majetkových práv. Výrok o náhrade trov odvolacieho konania odôvodnil § 224 ods. 1 O. s. p. a § 142 ods. 1 O. s. p., keď žalobkyňa si náhradu trov neuplatnila a žalovaní neboli v odvolacom konaní úspešní».

Najvyšší súd na základe mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) podaného z podnetu žalovaných napadnutým uznesením zrušil uznesenie krajského súdu o trovách konania a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Najvyšší súd v dôvodoch svojho uznesenia uviedol: „V danom prípade odvolací súd pri rozhodovaní o trovách prvostupňového konania dospel k zhodnému názoru ako súd prvého stupňa, že sú dané dôvody pre aplikáciu § 150 ods. 1 O. s. p.; rozdiel bol len v názore v rozsahu priznania, resp. nepriznania náhrady trov konania procesne úspešným žalovaným 1/ a 2/. Podstata odvolacím súdom zohľadnených dôvodov hodných osobitného zreteľa v zmysle § 150 ods. 1 O. s. p. mala spočívať v nepriaznivej sociálnej a zdravotnej situácii žalobkyne a na strane žalovaných akcentoval to, že na ich strane išlo o

neúčelné vynaložené trovy, nakoľko žalovaný 1/ ako právnická osoba sa nechal zastupovať advokátkou, ktorá následne substitučne splnomocnila zastupovaním v konaní zástupcu žalovanej 2/ a žalovaná 2/ hoci vykonáva sama advokátsku činnosť sa nechala navyiac zastupovať advokátskou kanceláriou, ktorej je jedným zo spoločníkom a konateľov.

Zohľadnenie vyššie uvedených dôvodov vo vzťahu k žalovaným z hľadiska posúdenia účelnosti nimi vynaložených trov dovolací súd nepovažuje za správne...

Podľa názoru najvyššieho súdu nemožno považovať za správny a zákonu zodpovedajúci postup odvolacieho súdu, keď pri posudzovaní dôvodov pre aplikáciu § 150 ods. 1 O. s. p. pri rozhodovaní o náhrade trov konania, zohľadnil na strane žalovaných také okolnosti, ktorými im uprel právo vyplývajúce z § 24 O. s. p. a vyhodnotil udelenie plnomocenstva žalovaným 1/ na zastupovanie v konaní advokátovi a ním následné substitučné plnomocenstvo na zastupovanie pre advokátsku kanceláriu, ako i zastupovanie žalovanej 2/, ktorá vykonáva advokátsku činnosť, advokátskou kanceláriou, a s tým súvisiace náklady za neúčelné vynaložené. V tomto smere treba prisvedčiť generálnemu prokurátorovi, že konanie žalovaného 1/, aj keď je právnickou osobou, keď sa dal v konaní zastupovať advokátom a úkony advokáta v súvislosti so substitučným splnomocnením Advokátskej kancelárie JUDr. Pavol Kuric, JUDr. Andrea Sunik, s. r. o., so sídlom v Žiline, Dolný Val č. 11, sú plne súladné s § 24 a § 25 ods. 3 O. s. p., ako i že konanie žalovanej 2/, ktorá splnomocnila na jej zastupovanie v konaní Advokátsku kanceláriu JUDr. Pavol Kuric, JUDr. Andrea Sunik, s. r. o., so sídlom v Žiline, Dolný Val č. 11, a to aj napriek tomu, že je sama advokátkou a že je jednou zo spoločníkov a konateľov menovanej advokátskej kancelárie, je úplne súladné s § 24 O. s. p. a neprieči sa ani zákonu č. 586/2003 Z. z. o advokácii v znení neskorších predpisov, a že tieto skutočnosti nemôžu byť zohľadnené v neprospech žalovaných z hľadiska § 150 ods. 1 O. s. p. nakoľko konanie žalovaných 1/ a 2/ dať sa v konaní zastupovať advokátom je legitímne.“

Sťažovateľka ústavnému súdu navrhla, aby o jej sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľky na spravodlivé súdne rozhodnutie a prerokovanie veci nestranný súdom a iné podľa čl. 2 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky spis. zn. 3 M Cdo 30/2012 dňa 17. októbra 2013 bolo porušené.

2. *Ústavný súd Slovenskej republiky ruší uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky spis. zn. 3 M Cdo 30/2012 dňa 17. októbra 2013.*

3. *Sťažovateľke súd priznáva náhradu trov právneho zastúpenia, ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet JUDr. Mgr. Štefana Buchu... do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia.*“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, nepripustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora zrušené zmeňujúce uznesenie krajského súdu ako odvolacieho súdu o trovách konania.

Ústavný súd uvádza, že podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základného práva alebo slobody môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 103/02, IV. ÚS 115/07).

Toto ustanovenie limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, a to tým spôsobom, že ochrany základného práva a slobody sa na ústavnom súde možno domáhať v prípade, ak mu túto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné súdy.

Keďže uznesenie krajského súdu o trovách konania bolo v rámci jeho preskúmania najvyšším súdom po podaní mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom napadnutým uznesením najvyššieho súdu zrušené a vec bola vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie, v predmetnej veci dosiaľ neexistuje právoplatné rozhodnutie.

Ústavný súd už v rámci svojej predchádzajúcej judikatúry vyslovil, že predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06). V nadväznosti na to ústavný súd pripomína, že v rámci konania o sťažnosti zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa konanie právoplatne skončilo (IV. ÚS 254/2011).

Ak ústavný súd v rámci svojej doterajšej rozhodovacej činnosti pripustil výnimky zo zásady možnosti preskúmania len meritórnych právoplatných rozhodnutí, išlo o prípady, keď ešte pred právoplatným skončením konania vo veci samej bolo v konaní o sťažnosti napadnuté právoplatné rozhodnutie, ktorým sa skončila iba určitá časť konania alebo ktorým sa riešila iba určitá parciálna procesná otázka. Podmienkou na pripustenie takejto výnimky je však navyše aj to, že v konkrétnom prípade musí ísť o rozhodnutie spôsobilé výrazne a už nezvratným (nereparovateľným) spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľa, ale zároveň aj to, že námietka ich porušenia sa musí vzťahovať výlučne na dané štádium konania a nemohla by už byť uplatnená neskôr (IV. ÚS 195/2010), prípadne by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe alebo v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09).

Ústavný súd v posudzovanom prípade dospel k záveru, že vo vzťahu k zrušujúcemu uzneseniu najvyššieho súdu nie sú dané dôvody na pripustenie výnimky z uvedenej zásady.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľky odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (III. ÚS 135/04, IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05).

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd ďalšími nárokmi sťažovateľky nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. januára 2014